

časti horniny zreteľne porušené účinkom termického hĺbenia. Termický efekt sa prejavuje v závislosti od typu horniny výrazným porušením mikrotrhlinami, prípadne premenami minerálov termickým účinkom. Niektoré zo vzniknutých mikrotrhlin porušujú väčšiu časť horniny, niektoré len blízke okolie hĺbeného priestoru, iné predstavujú drobné poruchy na úrovni plôch štiepatelnosti jednotlivých minerálov. Predpokladané prenikanie roztaveného materiálu do trhlín nebolo pozorované.

Detailné štúdium termického prepracovania hornín v laboratórnych podmienkach v makro- aj mikromierke môže priniesť dôležité informácie pre aplikáciu technológie termického hĺbenia v teréne. Pre komplexné testovanie správania sa hornín pri termickom hĺbení je nevyhnutné rozšíriť skupinu študovaných hornín. Vybrané

horniny by mali reprezentovať široké spektrum genetických typov s rôznym minerálnym zložením, chemizmom, textúrnou aj štruktúrnou charakteristikou. Zvláštnu pozornosť by bolo vhodné venovať horninám s anizotropnou stavbou (planárne a lineárne stavby), tektonitom (súdržné a nesúdržné kataklazity, mylonity) a nespevneným sedimentom.

Podakovanie. Tento príspevok vznikol vďaka podpore v rámci operačného programu Výskum a vývoj pre projekt: Centrum výskumu účinnosti integrácie kombinovaných systémov obnoviteľných zdrojov energií, s kódom ITMS: 26220220064, spolufinancovaný zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja.

mineralia slovaca

60 rokov geológie v Spišskej Novej Vsi

60 years of geology in Spišská Nová Ves

PETER BALÁŽ

Štátny geologický ústav Dionýza Štúra, regionálne centrum Spišská Nová Ves

Abstract: Article reports about the seminar and celebration of the 60th anniversary of geology in the town of Spišská Nová Ves. Altogether 12 presentations covered evolution and history of economic geology, geophysics, geochemistry, hydrogeology, petrology, geoanalytical laboratories and mathematical methods in geology. In celebration, besides the recent and former employees of the State Geological Institute of Dionýz Štúr and former state enterprises Geologický prieskum, š. p., and Slovenská geológia, š. p., also guests from the Ministry of Environment of Slovak Republic, mayor of Spišská Nová Ves town, representatives of self-government, geological and other organizations took part. The seminar and celebration were accompanied by photo exhibition of geological works and Cantus Villa Nova choir performance.

Key words: history of geology, seminar, Spišská Nová Ves, Slovakia

Slávnostný seminár pri príležitosti 60. výročia vzniku organizovaného štátneho geologického prieskumu a výskumu v Spišskej Novej Vsi sa uskutočnil 11. decembra 2012 na pôde ŠGÚDŠ v regionálnom centre Spišská Nová Ves. Na seminári a následných oslavách sa zúčastnili súčasní aj bývalí zamestnanci, zástupcovia ŠGÚDŠ z Košíc, zástupcovia Ministerstva životného prostredia SR, primátor a zástupcovia mesta Spišská Nová Ves, predstavitelia samosprávy, Múzea Spiša, reprezentanti geologických organizácií a ďalší hostia.

Primátor mesta Spišská Nová Ves, PhDr. Ján Volný, PhD., a riaditeľka Múzea Spiša Ing. Zuzana Krempaská odovzdali RC pamätné listy.

Počas seminára odznelo 12 prednášok pokrývajúcich témy histórie ložiskovej geológie (autori M. Fabian, J. Hudáček, P. Baláž), geofyziky (J. Komoň, A. Gluch), geochemie (S. Pramuka), hydrogeológie (S. Cicmanová, P. Bajtoš, D. Cabala), petrológie (M. Radvanec), geoanalytických laboratórií (D. Mackových) a použitia matematických metód a výpočtovej techniky v geológii (M. Dvorčáková, P. Šesták). Mimoriadne zaujímavé boli prednášky a najmä osobné spomienky P. Greculu (Geologicko-ložisková štúdia Spišsko-gemerského rudohoria), H. Mjartanovej (Geoanalytické laboratória) a T.

Furiela (Geologický prieskum na Cu-Mo ložisku Erdentuin – Mongolsko).

Seminár doplnila výstava historických aj súčasných fotografií dokumentujúca vykonávané geologické terénne i kamerálne práce. Po skončení prednáškových blokov vystúpil spevácky zbor Cantus Villa Nova. Mnohí jeho členovia začínali v miešanom speváckom zbore Geológ, založenom v roku 1988 pri Geologickom prieskume.

Geológia je úzko spätá s mestom, ako aj regiónom Spiša a má svoje nezastupiteľné miesto v jeho histórii i súčasnosti. História organizácií geologického prieskumu a výskumu v Spišskej Novej Vsi začína rokom 1952, keď vznikol Východoslovenský rudný prieskum. Podnik v rokoch 1952 – 1958 zabezpečoval výpočty zásob v ťažobných závodoch Železorudných baní a Rudných baní najmä v priestore Spišsko-gemerského rudohoria, vykonával geologický prieskum rudných surovín (antimón, meď, železná ruda), ale aj azbestu, vápenca, sadrovca, magnezitu, stavebného kameňa a tehliarskej suroviny.

V roku 1958 dochádza k zjednoteniu geologického prieskumu a geologickej služby rozptýlenej vo viacerých národných podnikoch do organizácie Geologický prieskum.

Podnik sídlil najskôr v Turčianskych Tepliciach, od roku 1961 v Žiline. Ďalšia zmena nastala v roku 1965, keď sa rozdelil na Geologický prieskum so sídlom v Spišskej Novej Vsi s celoslovenskou pôsobnosťou v ložiskovej geológii a IGHP so sídlom v Žiline s celoslovenskou pôsobnosťou v inžinierskej geológii a hydrogeológii. Národnému podniku Geologický prieskum v Spišskej Novej Vsi boli podriadené prevádzkové závody v Spišskej Novej Vsi, Rožňave, Turčianskych Tepliciach, Novej Bani a Geologická služba podniku v Spišskej Novej Vsi, Košiciach, Rožňave, Banskej Bystrici, Žiline, Banskej Štiavnici a Bratislave.

Výsledkom činnosti organizácie do roku 1989 bolo objavenie a preskúmanie cca 750 ložísk s geologickými zásobami vyše 17 miliárd ton. Na území Spiša a Gemera sa geologický prieskum sústredil najmä na železné rudy, mangán, meď, cín, ortuť, hliníkové rudy, nikel, kobalt, pyrit, síru, magnezit, talk, cementárske suroviny, vápenec, kremeň,

azbest, sadrovec, stavebný kameň, dekoračný kameň a tehliarske suroviny. Pôsobnosť spišskonovoveskej organizácie geologického prieskumu sa neobmedzovala len na príľahlý región, záverečné správy výskumu a výpočty zásob zahŕňajú celé územie Slovenska a celú škálu nerastných surovín.

V roku 1994 bol na základe rozhodnutia ministra životného prostredia zrušený štátny podnik Geologický prieskum a zakladajúcou listinou bol zriadený štátny podnik Slovenská geológia. Ďalším rozhodnutím ministra životného prostredia z roku 1995 bol podnik začlenený spolu s Geologickým ústavom Dionýza Štúra a Geofondom Bratislava do príspevkovej organizácie Geologická služba Slovenskej republiky. V roku 2000 bola Geologická služba Slovenskej republiky rozhodnutím ministra životného prostredia premenovaná na Štátny geologický ústav Dionýza Štúra. V súčasnosti je Spišská Nová Ves sídlom jedného z regionálnych centier.

Obr. 1. Primátor mesta Spišská Nová Ves PhDr. Ján Volný, PhD., a vedúci Regionálneho centra Spišská Nová Ves Ing. Peter Baláž, PhD., po odovzdaní Pamätného listu mesta.

Fig. 1. Mayor of Spišská Nová Ves PhDr. Ján Volný, PhD., and Head of Regional centre Spišská Nová Ves Ing. Peter Baláž, PhD., after receiving the honour of the Town Memorial Letter.

Obr. 2. Príhovor primátora mesta Spišská Nová Ves PhDr. Jána Volného, PhD.

Fig. 2. Mayor's speech (PhDr. Ján Volný, PhD).

Obr. 3. Príhovor zástupcu Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky RNDr. Borisa Antala, CSc.

Fig. 3. Address speech by RNDr. Boris Antal, CSc., representative of the Ministry of Environment of Slovak Republic.

Obr. 4 – 6. Účastníci slávnostného seminára.

Figs. 4 – 6. Seminar participants.

Obr. 7. V priestoroch pred kongresovou halou bola inštalovaná výstava fotografií dokumentujúca geologické práce pracovníkov Regionálneho centra Spišská Nová Ves.

Fig. 7. Photo exhibition installed in the lounge in front of ŠGÚDŠ congress hall (geological works of Regional centre Spišská Nová Ves staff).

Obr. 8. Prednáška Dr. Pavla Greculu na tému Geologicko-ložisková štúdia Spišsko-gemerského rudohoria.

Fig. 8. Lecture about Geological-deposit study of the Spiš-Gemer Ore Mts. by Dr. Pavol Grecula.

Obr. 9. Výstúpenie speváckeho súboru Cantus Villa Nova, ktorého mnohí členovia začali v miešanom speváckom zbore Geológ, založenom pri Geologickom prieskume v roku 1988.

Fig. 9. Choir performance by Cantus Villa Nova. A great number of its members started their singing career in the Mixed choir Geológ, established in the frame of enterprise Geologický prieskum in 1988.